

Departementaal vertrouwelijk

Duiding Maatschappelijke impact COVID-19 (nr. 9)

Kerneenheid
Analyse

Maandag 9 november - geactualiseerd tot 11.00 uur

Duiding

- Draagvlak maatregelen niet fundamenteel gewijzigd. Dit ondanks de aangescherpte maatregelen, vermeende inconsistenties en teruglopende aantal covidbesmettingen en ziekenhuisopnames. Er blijven voorstanders van strengere maatregelen en felle tegenstanders van de maatregelen, maar bij de meerderheid lijkt er draagvlak te zijn. Het is de vraag of deze steun voor de strenge maatregelen blijft bestaan nu de besmettingscijfers en ziekenhuisopnames de laatste week teruglopen.
- Ondanks draagvlak, gedraagt niet iedereen zich daarnaar. Er lijkt een tegenstelling te bestaan tussen het brede draagvlak voor de maatregelen en de vele voorbeelden van het niet naleven ervan (drukte in openbare ruimtes, reisorganisaties blijven reizen uitvoeren naar gele bestemmingen en vervalste verklaringen waarop staat dat iemand coronavrij is, zonder die persoon daadwerkelijk te hebben getest). Bij dit gedrag hoeft niet noodzakelijkerwijs sprake te zijn van onwil, maar van bijvoorbeeld een (te) lage risicoperceptie, niet goed geïnformeerd zijn en het idee dat er slechts sprake is van een advies en niet van een verbod van de overheid.
- Oproepen tot een vuurwerkverbod dit jaar leiden niet tot breed ongenoegen. Mogelijk verandert dat als daadwerkelijk besloten wordt tot een vuurwerkverbod. Zeker doordat het dit jaar ook niet aannemelijk is dat grote vuurwerkshows plaats kunnen gaan vinden.
- Animo voor demonstraties of acties tegen coronamaatregelen lijkt niet erg groot meer te zijn, maar dat kan snel veranderen. Een radicale onderstroom blijft niettemin bestaan, mede gelet op de dreigende taal op social media. Een nieuwe trigger voor (het animo voor) demonstraties zou een afkondiging van een regionale avondklok of lockdown kunnen zijn. Ook de nasleep van de verkiezingen in de VS en het mogelijk voeden van allerlei complotten rondom deze verkiezingen kunnen als trigger dienen voor het aanwakkeren van de protesten hier. Ook de oproep van Farmers Defence Force om in de komende weken weer 'op te gaan toeren' kan ertoe leiden dat verschillende protestbewegingen tegen de overheid hun krachten zouden kunnen gaan bundelen. COVID-19 blijft immers een 'window of opportunity' om het wantrouwen, dat onder een deel van de bevolking bestaat over uiteenlopende onderwerpen, verder uit te dragen en te verbinden.

Situatiebeeld

Draagvlak voor de maatregelen

- Ondanks het advies van het kabinet om thuis te blijven was het afgelopen weekend (erg) druk in natuurgebieden, sommige binnensteden en winkels. In een aantal Brabantse natuurgebieden werd zelfs 'code rood' afgekondigd.
- Het kabinetsplan om eventueel een regionale avondklok in te stellen bij een volledige lockdown op regioniveau, stuit op kritiek in de politiek. Een meerderheid van de Tweede Kamer wil dat het parlement het laatste woord krijgt, of ziet zelfs helemaal niks in de maatregel. Hubert Bruls, voorzitter van het Veiligheidsberaad, noemde een avondklok een "verregaande inbreuk op de persoonlijke levenssfeer" en een "heel heftige maatregel", waarvoor kabinet heel goede argumenten moet hebben om dat door te zetten. De vakbond van Boas, BOA ACP, zegt de maatregel echt niet te zien zitten en voorziet handhavingsproblemen door hoge werkdruk en hoog ziekteverzuim.
- VNO-NCW heeft een plan gemaakt voor een "testsamenleving", waarbij de anderehalvemeterregel op termijn vervalt. Door de testcapaciteit minstens te vertienvoudigen zou Nederland binnen een half jaar gefaseerd weer terug kunnen naar "vrijwel normaal, aldus de werkgeversorganisatie. Vorige week drong de Kamer er bij het kabinet op aan het perspectief te bieden van een veel grotere testcapaciteit zodat de samenleving weer verder kan, met meer vrijheden voor mensen.
- In de samenleving blijft kritiek klinken die gericht is op inconsistenties die worden gepercipieerd in de laatste verscherpte maatregelen op het punt van de sluiting voor twee weken van musea, bioscopen, theaters, buurthuizen en bibliotheken. Vorige week uitten Kamerleden soortgelijke kritiek. Het beeld heerst bij mensen dat cultuur het aflegt tegen commercie. Getroffen sectoren ervaren ongelijkheid: waarom zwembaden dicht, terwijl andere vormen van sport en bewegen wel door kunnen gaan. Ook dat

de routekaart die Nederland houvast moest bieden door het kabinet weer aangepast is, wordt door sommigen als inconsistent geïnterpreteerd.

- Tegenover de visie van het indammen waarbij het virus tot vrijwel nul wordt uitgedoofd (vertolkt door bijv. Red Team-lid Bert Slagter) staat de visie waarin gewezen wordt op de te hoge maatschappelijke kosten van de huidige corona-aanpak. Geriater en hoogleraar R. Westerdorp stelt dat het uitstel van reguliere zorg, en de economische en psychische schade van het beleid op termijn tot evenveel of zelfs meer verlies aan gezonde levensjaren leiden als dat je met het coronabeleid redt. Soortgelijke kritiek werd eerder door Ira Helsloot (hoogleraar besturen en veiligheid) geuit.
- Afgelopen weekend waren er weer verspreid over het land verscheidene illegale feesten (Zundert, Amsterdam-Zuidoost, Mill, Rotterdam en Dordrecht). De politie heeft bij deze feesten ingegrepen.
- Slechts iets meer dan de helft van de mensen werkt volledig thuis als ze daar de mogelijkheid toe hebben, blijkt uit een onderzoek dat het kabinet heeft laten uitvoeren naar het effect van een publiekscampagne. Naar het oordeel van het kabinet is dat nog niet goed genoeg. Het kabinet eist "zichtbare verbeteringen", en trad hierover vrijdag (6 november) in gesprek met werkgevers en vakbonden.
- Op sociale media (WhatsApp en Snapchat) zijn oplichters actief die valse COVID-19-verklaringen verkopen. Hiermee kunnen mensen laten zien dat ze negatief getest zijn, zonder daadwerkelijk te zijn getest. Deze valse gezondheidsverklaringen kunnen gebruikt worden voor reizen naar het buitenland. Het kabinet onderzoekt of hier iets tegen te doen valt op grond van valsheid in geschifte.

Maatschappelijk ongenoegen

- Het beeld is tamelijk rustig op dit moment. Er waren de afgelopen dagen geen grote demonstraties of acties tegen de coronamaatregelen. Sinds de spoedwet in de Eerste Kamer is aangenomen, zijn de demonstraties en protestacties op 't Plein in Den Haag (voorlopig) gestopt.
- Desondanks worden op sociale media (met name door Viruswaarheid en het Algemeen Burger Collectief) nog steeds demonstraties door virusontkenners en complotdenkers in heel Nederland gepland: afgelopen weekend waren er demonstraties in Amersfoort (300 mensen, rustig verlopen) en Den Haag (enkele tientallen). Voor komende week zijn er opnieuw enkele demonstraties gepland, waarvoor de animo beperkt lijkt.
- Op sociale media verschijnen nog steeds berichten van complotdenkers of virusontkenners die journalisten bedreigen met geweld omdat ze over hen schrijven of hen online volgen.
- Naast onenigheid tussen sommige beeldbepalende actievoerders tegen de coronamaatregelen geven sommigen van deze aanjagers ( ) op sociale media aan dat ze op dit moment minder enthousiast zijn voor protestacties. Zonder overigens te stellen dat ze definitief 5.1.2e
afhaken.
- De Nationale Politie heeft zich aangesloten bij een oproep van de 25 regioburgemeesters uit het Veiligheidsberaad, alsook van artsen om tijdelijk een totaal vuurwerkverbod af te kondigen voor de komende jaarwisseling. Dit om de druk op de door COVID-19 overbelaste zorg en de hulpdiensten te verminderen. In de Tweede kamer is een meerderheid voor zo'n verbod. Daaronder zijn partijen die vinden dat dan wel vuurwerkondernemers gecompenseerd moeten worden. Het kabinet komt nog met een standpunt.
- Afgelopen weekend werd een speciale unit voor coronazorg van een huisartsenpraktijk in Beek en Donk door een zware vuurwerkbom vernield. De Burgemeester van de gemeente Laarbeek is woedend, maar zegt geen aanwijzingen te hebben voor een extremistische daad tegen coronamaatregelen. Discussie op social media over vuurwerkverbod neemt toe, maar wordt nog niet massaal gevoerd. Velen denken overigens dat zo'n verbod weinig uithaalt, omdat de velen al (illegaal) vuurwerk hebben gekocht en er ook nu al blijkbaar weinig tegen gedaan kan worden. Anderen hopen op 'eindelijk een rustige jaarwisseling'.
- Viruswaarheid deelt dit weekend op Facebook (duizenden volgers) een artikel van De Gelderlander¹ met een toelichting van hoogleraar Ira Helsloot waarin hij pleit voor het opengooien van hogeschole en universiteiten omdat studenten elkaar niet meer kunnen ontmoeten en thuis verpieteren. Op de Facebookpagina ook andere 'kritische bijdrages' zoals over 'ontwerpfouten in de RT-PCR Test', mogelijke 'gevaaren van vaccins' en de vraag of militairen 'zo maar' tests mogen afnemen.

¹ <https://www.gelderlander.nl/binnenland/zorgelijke-toestand-studenten-gooi-toch-open-die-universiteiten-en-hogeschole-a1a2b999/?fbclid=IwAR3pkvqIEM6yfhByPLRyYyffBxJrt271LzgfS57ruS-ibG8-wVmig2paA&referrer=https%3A%2F%2Fnl.facebook.com%2F>